

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԵՊՀ ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ
ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ
ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՆՅՈՒԹԵՐԻ
ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

2(2) 2018

Երևան - 2019

Հրատարակության և երաշխավորել
ԵՊՀ գիտական խորհուրդը

Գլխավոր խմբագիր՝
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր,
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գ. Ս. Ղազինյան

Գլխավոր խմբագրի տեղակալներ՝
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Մ. Հայկյանց
իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Կ. Ա. Գևորգյան

Խմբագրակազմ՝
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Հ. Գաբուզյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ս. Ա. Դիլբանդյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Գ. Վաղարշյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Վ. Հովհաննիսյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Վ. Ստեփանյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Դ. Ավետիսյան
իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Վ. Ն. Այվազյան

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝
Երևանի պետական
համալսարան

Խմբագրության հասցեն՝ ՀՀ,
0025, Երևան, Ալեք
Մանուկյան 1, ԵՊՀ
իրավագիտության
ֆակուլտետ:
Հեռ.՝ (060) 71-02-43

Էլ. կայք՝ publications.yసు.am
publishing.yసు.am

Խմբագրությունը կարող է
հրատարակել նյութեր՝
համամիտ չլինելով
հեղինակների
տեսակետներին:

e-mail: law@ysu.am
Տպագրական 29 մասնու:

Տպաքանակը՝ 100
Հանձնված է շարվածքի՝
15.01.2019
Հանձնված է տպագրության՝
02.05.2019

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Արթուր Վաղարշյան ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՆՆԵՐԻ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ.....	7
Ալվարո Ալեքսանյան ԳԱՐԵԳԻՆ ՆՇԴԵՀԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԱՅԱՑՔՆԵՐԸ..	17
Կարեն Ամիրջյան ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՅՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	29
Հայկ Մարտիրոսյան ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԽԼԻԴՐՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ...	41
Վիկտորյա Օհանյան ՑԱՆԿԱԼԻ ՎԱՐՔԱԳԾԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԽԹԱՆՄԱՆ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐԸ. ՓԱՓՈԿ ՈՒՂՂՈՐԴՄԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅԱՆ (NUDGE THEORY) ԿԻՐԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	49
Վարդան Այվազյան ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅՈՒՄ	65
Անահիտ Մանասյան ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՃԱԽԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐԴԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ	79

Սամվել Մուրադյան	
ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ	
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՅ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԸ.....	93
Գևորգ Դանիելյան	
ԵՐԵՒԱՅԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱՀԱՐՅԵՐԸ.....	111
Կարեն Հակոբյան	
ՊԱՏՇԱՃ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԱՐԺԵՔԸ.....	129
Հասմիկ Ենգոյան	
ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԻ ԿՈՂՄԻՅ ՎԵՐԱՀՄԿՎՈՂ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԳԾՈՎ ԺԱՄԿԵՏԱՆՅ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆԸ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻՆ ՄԱՍՆԱԿՅԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻՅ ԶՐԿԵԼՈՒ ՀԻՄՔ	141
Սայադ Բաղայյան	
ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱՄՐԱԳՐՈՒՄԸ ԵՎ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ.....	150
Արսեն Հովհաննիսյան	
ՀԱԿԱՄՐՅԱԿՑԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԳԵԼՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ.....	162
Արմենուհի Չիֆլիկյան	
ՎԻՐԱՎՈՐԱՆՔԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	176
Սոնա Թևանյան	
ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԻԱՆ ՈՐՊԵՍ ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՕԲՅԵԿՏ.....	190
Վահե Հովհաննիսյան	
ՎՆԱՄԻ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ՈՂՋԱՄԻՏ ԺԱՄԿԵՏՈՒՄ ԳՈՐԾԻ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԽԱԽՏՄԱՆ ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱՑՄԱՆ ԵՎ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱԿԱՐԳ	203

Մերզեյ Մեդրյան	
ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ	
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ	
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ (ԳՈՐԾՈՂ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ՀԻՄՆԱԿԱՆ	
ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ).....	216
Аида Искоян	
ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ	
И ОХРАНЫ РАСТИТЕЛЬНОГО МИРА СЕНОКОСОВ И	
ПАСТБИЩ	238
Տիգրան Մարկոսյան	
ՀԱՅՅԱՅԻՆ ՎԱՂԵՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԸ ԴԱՏԱՎԱՐԱԿԱՆ	
ԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ	250
Օլիմպիա Գեդամյան	
ՈՌՈԳՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՍՆԱԿՑԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ	
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆ ՈՒ ԱՌԿԱ ՈՐՈՇ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ... 262	
Հեղինե Գրիգորյան	
ԶՐՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԸ	
ՀՀ-ՈՒՄ. ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ	
ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐ	276
Տիգրան Խաչիկյան	
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ԻՐԱՎԱԶՈՓՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ	
ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ԳՈՐԾԻ ՓԱՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐԻ Ի	
ՊԱՇՏՈՆԵ ՊԱՐԶՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔԻ ԻՐԱՑՄԱՆ	
ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ	292
Աշխեն Ղարապյան	
ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՔԱՐԿՄԱՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ	
ՀՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	302
Աննա Մարգարյան	
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆՉԱՓԱՀԱՄԻ	
ՀԱՆՑԱՎՈՐ ԿԱՄ ՇԵՂՎՈՂ ՎԱՐՔԱԳԾԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ	
ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ	320

Աննա Վարդապետյան	
ԲԼԱՆԿԵՏԱՅԻՆ ՆՈՐՄԵՐՈՎ ՀԱՆՅԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՐԱԿՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.....	335
Ժենյա Ստեփանյան	
ՀԱՆՅԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՌԵՅԻԴԻՎԻ ԵՎ ԴԱՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇ ՀԱՐՅԵՐ	352
Գոհար Հակոբյան	
ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ ԲՌՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿԱՆԱՆՅ ԴԵՄ ԲՌՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՇՈՒՐՁ	370
Սամվել Դիլբանդյան	
ՆԱԽԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՄԱՆ ԱՆԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆԸ	386
Սերգեյ Մարաբյան	
ՀԵՏԱԽՈՒՋՄԱՆ ՄԵՋ ԳՏԵՎՈՂ ՄԵՂԱԴՐՅԱԼԻՆ ՁԵՐԲԱԿԱԼԵԼԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՇԵՌԱԿԱ (ՄԵՂԱԴՐՅԱԼԻ ԲԱՅԱԿԱՅՈՒԹՅԱՄԲ) ԿԱԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ (ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԻ, ԳՈՐԾՈՂ ՕՐԵՆՄԴՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԴԱՏԱԿԱՆ ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ).....	396
Վահե Ենգիբարյան	
ՔՆՆՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՐԻՄԻՆԱԼԻՍՏԻԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	415
Նելլի Աղաբաբյան	
ԱՆՉԱՓՈՒՄԻ ՏՈՒԺՈՂՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՇԱՇԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԵՎ ՔՐԵԱԴԱՏԱՎԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇ ՀԻՄՆԱՀԱՐՅԵՐ	430
Արման Սարգսյան	
ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎԱՆՈՐՄԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ	454

ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԻԱՆ ՈՐՊԵՍ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՕԲՅԵԿՏ

Սոնա Թևանյան
*ԵՊՀ քաղաքացիական իրավունքի ամբիոնի ասիստենտ,
իրավ. գիտ. թեկնածու*

Տնտեսության զարգացման ժամանակակից պայմաններում ավելի ու ավելի հաճախ ենք առնչվում գիտատեխնիկական առաջընթացով և քաղաքացիական շրջանառության ծավալների ընդարձակմամբ պայմանավորված նոր օբյեկտների, որոնք մեզ հայտնի իրավական դասակարգումների շրջանակում տեղավորելը դյուրին չէ: Այդպիսիք են, օրինակ, դրամին այլընտրանք հանդիսացող վճարամիջոցները, ինտելեկտուալ գործունեության մի շարք արդյունքներ, նաև էներգիան՝ իր ամենատարբեր դրսևորումներով: Որևէ օբյեկտի դասակարգման հիմնական չափանիշը տնտեսական և սոցիալական նպատակահարմարությունն է, ինչպես նաև շրջանառության նոր օբյեկտի՝ որպես օրենսդրությամբ ամրագրված իրավունքի օբյեկտի որևէ տեսակ դիտարկելու անհրաժեշտությունը: Գոյություն ունեցող դասակարգման մեջ որևէ օբյեկտի տեղը որոշելու անհնարինության դեպքում անհրաժեշտ է հիմնավորել այն ինքնուրույն իրավական ռեժիմով ապահովելու անհրաժեշտությունը: Ինչպես նշում է Ս. Ս. Ալեկսեևը, իրավական դասակարգման մեջ ամենակարևորը գտնելն է ուսումնասիրվող հարաբերությունների համապատասխանող նախ ճշգրիտ իրավական կառուցվածքը, ապա նաև իրավական կոնկրետ նորմը¹: Իրավական դասակարգման նշանակությունն այն է, որ առանց նոր օբյեկտի շրջանառության իրավական ռեժիմի սահմանման այն դառնում է անորոշ և, ըստ էության, դուրս է մնում իրավական դաշտից: Իրավական ռեժիմի նշանակությունը, իր հերթին, դրսևորվում է հետևյալ ասպեկտներով.

1. այն որոշում է օբյեկտի և սուբյեկտի միջև իրավական կապի բնույթը,

2. սահմանում է օբյեկտի շրջանառության առանձնահատկությունները,

---

¹ Ст' у Алексеев С.С., Общая теория права, В 2 т., Т. 2, М., 1982, էջ 342-343:

3. դրանից է կախված իրավունքների պաշտպանության եղանակի ընտրության հարցը,

4. որոշում է այն նորմերի շրջանակը, որոնք կիրառվում են սովյալ օբյեկտի շրջանառության նկատմամբ:

Որպես քաղաքացիական շրջանառության օբյեկտ՝ էներգիան, մասնավորապես էլեկտրական էներգիան իրավաբանական գիտության հետաքրքրությունների շրջանակում է բավականին վաղ ժամանակներից, գիտնականները փորձում են վեր հանել առավել հիմնավորված իրավական կառուցակարգեր, որոնք կապահովեն դրա մասնակցությունը քաղաքացիական շրջանառության մեջ:

Էլեկտրաէներգիան հանդես է գալիս որպես բարիք, քանի որ հնարավոր է դիտարկել մարդու պահանջմունքների բավարարումն ապահովելու վերջնարդյունքի հետ պատճառական կապի մեջ:

Ներկայումս առանձնացնում են չորս մոտեցումներ, որոնք բնութագրում են էլեկտրաէներգիան.

- գույքային,
- պարտավորական,
- խառը,
- ինքնավար:

Առաջինի կողմնակիցները, մասնավորապես Յու. Ս. Համբարձվր¹ և Ս. Մ. Կոռնենը² էներգիան դիտարկում են որպես գույք/իր:

Սակայն այս տեսակետի հակառակորդները³ գտնում են, որ մատերիայի շարժման ձևը չի կարելի նույնացնել բուն մատերիայի հետ, ուստի որպես իր/գույք կարող են դիտարկվել էներգակիրները՝ էլեկտրական հոսանքը, հեղուկ, գազային կամ պինդ վիճակում գտնվող ջերմակիրները, այսինքն՝ այն ամենը ինչը, կարելի է միավորել էներգետիկ ռեսուրս հասկացության ներքո, որոնք ֆիզիկական իմաստով իրեր են իրենց տարբեր ագրեգատային վիճակներում:

---

¹ St' u Гамбаров Ю.С., Гражданское право, Общая часть, М., 2003, էջ 587:

² St' u Корнеев С.М., Договор о снабжении электроэнергией между социалистическими организациями, М., 1956, էջ 46:

³ St' u Городов О.А., О нетрадиционных объектах гражданских прав // Актуальные вопросы частного права, Правоведение, 2013, 2013, № 6 (311), էջ 104-105:

Պարտավորական տեսության կողմնակիցները, մասնավորապես Մ. Մ. Ագարկովը¹ գտնում է, որ էներգիան գույք կամ գույքային իրավունք չէ, այն իրենից ներկայացնում է կոնկրետ գործողություն կամ գործունեություն, որն ի վերջո իր քաղաքացիաիրավական էությամբ հանգեցնում է ծառայությունների մատուցման:

Ռ. Սավատյեն² նույնպես հերքում է էներգիայի պատկանելիությունը գույքային իրավունքի օբյեկտների թվին և այն դիտարկում է պարտավորական իրավունքի տեսակետից: Ֆրանսիացի գիտնականի այդ մտտեցումն իր արտացոլումն է գտել նաև ռուս հեղինակների աշխատանքներում, մասնավորապես Ն. Մ. Ջայչենկոն³ գտնում է, որ էլեկտրաէներգիայի՝ որպես իրավունքի օբյեկտի նկատմամբ կարող են հաստատվել միայն պարտավորական և ոչ մի դեպքում գույքային իրավունքներ, որի էությունը սպառողին էլեկտրական էներգիայի անխափան ապահովման պահանջ ներկայացնելու իրավունքի ընձեռման մեջ է:

Այս մտտեցման թերությունն այն է, որ այն բացառում է էներգիայի օգտագործումը պարտավորական հարաբերություններից դուրս, ինչն իրականում այդպես չէ:

Խառը տեսության շրջանակում, մասնավորապես Դ. Վ. Մուրզինի կողմից⁴, էլեկտրական էներգիան դիտարկվում է որպես անմարմին գույք, որը ներառում է իրային և պարտավորական իրավունքների տարրեր:

Ինչ վերաբերում է ինքնավար տեսությանը, ապա դրա կողմնակիցները, ի դեմս Վ. Ա. Լապաչի⁵, պնդում են, որ էներգիան ոչ գույքային նյութական օբյեկտ է:

Այս տեսակետներից որևէ մեկն առայժմ միանշանակ չի ըն-

---

¹ St' u Agarkov M.M., Подряд (текст и комментарии к ст. 220-235 Гражданского кодекса), М., 1924, էջ 13-14:

² St' u Savatyev P., Теория обязательств: юридический и экономический очерк, М., 1972, էջ 86:

³ St' u Zaychenko N.M., Предмет договора энергоснабжения: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук, М., 2007, էջ 8:

⁴ St' u Murzin D.V., Ценные бумаги – бестелесные вещи, Правовые проблемы современной теории ценных бумаг, М., 1998, էջ 67-68:

⁵ St' u Lapach V.A., Система объектов гражданских прав: теория и судебная практика. СПб., 2002, էջ 311-312:

դունվել գիտական շրջանակներում, սակայն առավել շատ են էլեկտրաէներգիան որպես գույք դիտարկելու կողմնակիցները:

Այն մոտեցումը, որ իրերի անօտարելի հատկանիշը դրանց նյութեղեն լինելն է, առ այսօր շարունակում է միակը լինել Գերմանիայի դատարանների համար¹:

Մանֆրեդ Վենկշտերն², օրինակ, գտնում է, որ ջերմությունը, ձայնը, լույսը, էլեկտրաէներգիան և էներգիայի այլ տեսակները, անկախ իրենց ֆիզիկական հատկություններից, չեն դիտարկվում ավանդական ֆիզիկայես գոյություն ունեցող առարկաների կողքին և այդ իսկ պատճառով չեն կարգավորվում գույքային իրավունքի նորմերով: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում նաև համընդհանուր օգտագործման ենթակա այնպիսի բարիքների նկատմամբ, ինչպիսիք են օդը և ջուրը. քանի դեռ նրանք տարածական իմաստով առանձնացված չեն, դրանք գույքային իրավունքի տեսանկյունից

---

¹ Այս առումով ուշագրավ է Բադեն-Վյուտենբերգ հողի դատարանի դիրքորոշումը մի գործարարի հայցի կապակցությամբ, որը դիմել էր իրեն պատկանող համակարգչում առևտրային տեղեկատվության կորստով իրեն պատճառված վնասների հատուցման հայցով: Բնֆորմացիայի կորուստը տեղի է ունեցել այն պատճառով, որ հարևան տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում էքսկավատորը վնասել էր այն հոսանքի լարերը, որոնք էլ, էներգիա էին մատակարարում հայցվորի համակարգչին: Շինարարական կապալի աշխատանքներ իրականացնող և էներգամատակարարող կազմակերպությունների դեմ ներկայացված հայցի մերժման հիմքում դատարանը դրել է այն փաստարկը, որ գույք կարող են համարվել միայն մարմնավոր կամ, այլ կերպ ասած, նյութական առարկաները՝ իրենց ագրեգատային վիճակներից որևէ մեկով՝ պինդ, հեղուկ կամ գազային: Էլեկտրոնային տեղեկատվությունը, անկախ իր ամրագրման տեղից, իրենից ներկայացնում է հաջորդական էլեկտրական լարումների ամբողջություն և այդ իսկ պատճառով չի ընդգրկվում գույք հասկացության ներքո: Տեղեկատվության նկատմամբ չի կարող ծագել սեփականության իրավունք՝ ի տարբերություն այդ տեղեկատվության նյութական կրիչների, որոնց կարիքն ունի տեղեկատվությունը՝ իր ոչ նյութական բնույթից ելնելով: Դատարանը գտել է, որ գույք հասկացությունն օրենքով հստակ սահմանված է և լայն մեկնաբանության ենթակա չէ:

² Տե՛ս *Венкштерн М.*, Основы вещного права //Проблемы гражданского и предпринимательского права Германии. / Пер. с нем, М., Издательство БЕК, 2001, էջ 164:

գույք համարվել չեն կարող:

Ի. Ա. Լուկյանցևայի կարծիքով¹, էներգիան ընդհանրապես կարելի է համարել որպես այլ գույք, որն իրերի ֆունկցիոնալ անալոզն է:

Գույք հասկացությունն ինքնին իրավաբանական գրականության մեջ ամենավիճելիներից մեկն է², և դա այն պատճառով, ինչպես իրավագիտորեն նշում է Գ. Ֆ. Շերշենևիչը³, որ գույքի իրավաբանական և տնտեսագիտական ընկալումները չեն համընկնում:

Մի քանի տասնամյակ է, ինչ նկատելի է գույքի, ներառյալ գույքային իրավունքների իրավական հայեցակարգի ընդլայնման միտում: Թե՛ գերմանական, թե՛ ռուսական դոկտրինալ աղբյուրներում լայնորեն բանավեճեր են ծավալվում անմարմին գույքի կապակցությամբ: Անմարմին գույքի հայեցակարգը հնարավորություն է տալիս ավելի լայն մեկնաբանելու գույք եզրույթը և մի շարք օբյեկտների ու առաջին հերթին էներգիայի անմարմին գոյությունն ընդունելի համարելով՝ այն ևս դասակարգել որպես գույք:

Պետք է ընդգծել, որ էներգիան որպես գույք դիտարկելիս անհրաժեշտ է քննարկել դրա նկատմամբ սեփականության իրավունքի ծագման հետ կապված հարցերը, և այս մտտեցման շնորհիվ փորձ է արվում սեփականության իրավունքի ռեժիմը տարածել այնպիսի օբյեկտների նկատմամբ, որոնք իրենց էությունը գույք չեն համարվում:

Սակայն կան հեղինակներ⁴, որոնք գտնում են, որ էներգիայի՝ որպես գույքի՝ անգամ անմարմին, մասին խոսելն անհեռանկար է, քանի որ փաստացի անբաժանելի է այն գույքից, որի միջոցով արտադրվում և փոխանցվում է, և ավելին, որից դուրս այն պարզապես

---

¹ Տե՛ս Լուկյանցևա Ի.Ա., Правовая природа электроэнергии как объекта гражданских прав // Журнал российского права, 2008, N 3:

² Տե՛ս Ժանն Բ.Վ., Электроэнергия как особого рода вещь // Журнал российского права, 2004, N 5, էջ 18, Федотов Դ.Վ., Бестелесное имущество в гражданском праве: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук, Екатеринбург, 2012:

³ Տե՛ս Շերշենևիչ Գ.Փ., Учебник русского гражданского права (по изданию 1907 г.), М., 1995. էջ 95:

⁴ Տե՛ս Շվեդկովա Օ.Վ., Энергия как объект договорных отношений: к вопросу о понятии и правовой природе <http://justicemaker.ru/view-article.php?id=4&art=5620>:

գոյություն չունի: Այստեղ հարց է բարձրանում էներգիայի արտադրության և փոխանցման միասնական գործընթացով փոխկապված էլեկտրաէներգետիկայի բնագավառի օբյեկտների և բուն էներգիայի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գործնական տարանջատման մասին:

Իրականում ունեցվածք կամ գույք հասկացությունն անփոփոխ չէ և ժամանակի ընթացքում տրանսֆորմացվում է, արտադրության և տնտեսության զարգացումը հանգեցնում է գույքի հայեցակարգի նորացմանը, դրա ընդարձակմանը և նոր տեսակի օբյեկտների իրավաբանական ճանաչմանը: Արդյունքում գույքի թվին են սկսում դասվել էլեկտրական էներգիան, գազը, էներգիայի և հումքի այլ տեսակներ, որոնք դուրս են գույքի ավանդական ընկալման սահմաններից:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 132-րդ հոդվածում սպառիչ թվարկվում են քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտները, և էներգիան որևէ ուղղակի կամ անուղղակի սահմանումով այդ օբյեկտների թվում չկա: Բնականաբար նման իրավակարգավորման պայմաններում խնդիր ունենք այն հստակ դասակարգելու թվարկված օբյեկտներից որևէ մեկի շարքին կամ առաջ քաշելու օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու անհրաժեշտությունը, քանի որ անթույլատրելի է իրավական անմիջական կարգավորումից դուրս թողնել էներգիան, մասնավորապես էլեկտրական էներգիան, որը կարևորագույն ռեսուրս է, իսկ էներգետիկ բնագավառը տնտեսության կարևորագույն ու դինամիկ զարգացող ճյուղերից է, և այդ ոլորտում ծագող հարաբերությունների կանոնակարգման համար ապավինել օրենքի կամ իրավունքի անալոգիայի կիրառմանը:

Ի տարբերություն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի՝ ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 128-րդ հոդվածը քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտները սահմանելիս օգտագործում է հետևյալ ձևակերպումը. քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտ են գույքը, ներառյալ կանխիկ դրամը և փաստաթղթային արժեթղթերը, այլ գույքը, այդ թվում՝ անկանխիկ դրամական միջոցները, ոչ փաստաթղթային արժեթղթերը, գույքային իրավունքները, ծառայությունների մատուցման և աշխատանքների կատարման արդյունքները, մտավոր գործունեության պաշտպանվող արդյունքները և դրանց հավասարեցված անհատականացման միջոցները (մտավոր սեփականություն), ոչ նյութա-

կան բարիքները¹:

Ակնհայտ է, որ «այլ գույք» հասկացությունը ռուսական օրենսդրության մեջ օրենսդրի կողմից ամրագրվել է որպես պահեստային տարբերակ այն իրավիճակների համար, երբ քաղաքացիական շրջանառության մեջ են մտնում այնպիսի բարիքներ, որոնց պետք է օժտել ապրանքային հատկանիշներով:

«Այլ գույք» կատեգորիան նոր իրավական ռեժիմների ձևավորման համար միաժամանակ նոր ի հայտ եկած օբյեկտն արդեն իսկ գոյություն ունեցող համակարգի մեջ տեղավորելու հնարավորություն է ստեղծում և ենթադրում է վերջինիս համար ընդհանուր շրջանառունակություն: Նման ձևակերպման գոյության պայմաններում, որքան էլ որ գիտական շրջանակներում էներգիայի դասակարգման շուրջ բանավեճեր ծավալվեն, այնուամենայնիվ օրենսդրական կարգավորման տեսակետից նոր ի հայտ եկած օբյեկտը, տվյալ պարագայում էներգիան, իր տարբեր դրսևորումներով, չի կարող դիտարկվել որպես իրավական կարգավորումից դուրս մնացած կատեգորիա և զուտ իրավակիրառ կայունությունն ապահովելու նպատակով կընդգրկվի այլ գույք հասկացության ներքո առնվազն այնքան ժամանակ, քանի դեռ գիտականորեն չի հիմնավորվել այն առանձին կարգավորելու կամ, օրինակ, անմարմին գույքի հասկացությունն օրենսդրական մակարդակում ձևակերպելու անհրաժեշտությունը:

ՀՀ քաղաքացիական և ոլորտային գործող օրենքների կարգավորումներն այդ հնարավորությունը, ցավոք, չեն տալիս: Ինչպես արդեն նշվեց, քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների շրջանակը սպառիչ կերպով թվարկված է, իսկ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի այլ դրույթներ կամ «Էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենքը որևէ կերպ չեն ամրագրում էլեկտրաէներգիայի սահմանումը: Մեր կարծիքով, նման իրավիճակը հարկ է շտկել, սակայն այն բանից հետո միայն, երբ գիտականորեն հիմնավորված կլինի, թե արդյոք էներգիան, էներգետիկ ռեսուրսը, թե էներգակիրն է քաղաքացիական շրջանառության օբյեկտ և ենթակա է իրավական կարգավորման, թե ոչ:

Օրենսգիրքն էլեկտրական էներգիայի հետ կապված հարաբերությունները կարգավորում է այնքանով, որքանով ամրագրում է էներգամատակարարման պայմանագրի վերաբերյալ դրույթները: Ըստ այդմ՝ էներգամատակարարման պայմանագրով էներգամա-

---

¹ Ст' у Гражданский кодекс РФ, от 21-ого октября 1994 г.:

տակարարող կազմակերպությունը պարտավորվում է աբոնենտին (սպառողին) միացման ցանցի միջոցով մատուցել էներգիա, իսկ աբոնենտը պարտավորվում է վճարել ստացած էներգիայի համար, ինչպես նաև պահպանել պայմանագրով նախատեսված սպառման ռեժիմը, ապահովել իր տնօրինության տակ գտնվող էներգետիկ ցանցերի շահագործման անվտանգությունը և իր կողմից օգտագործվող էներգիայի սպառման հետ կապված սարքերի ու սարքավորումների սարքինությունը:

Այսպիսով՝ թեև Օրենսգիրքը քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների թվում ուղղակիորեն չի նախատեսում էներգիան, միաժամանակ էլեկտրաէներգիայի մատակարարման պայմանագիրն օրենսդիրը դիտարկել է որպես առուծախի պայմանագրի տարատեսակ: Եթե ելակետ ընդունենք օրենսդրական կարգավորումներն ու դրանց տառացի մեկնաբանությունը, ապա էներգամատակարարման պայմանագիրն առուծախի պայմանագրի տարատեսակ դիտարկելով՝ օրենսդիրը ցույց է տվել վերջինիս իրավական էության մասին իր մոտեցումը, և էներգիան կարելի է դիտարկել որպես շարժական, պարզ, բաժանելի, սպառելի իր, որը բնութագրվում է տեսականիչով, իսկ էներգիայի կապակցությամբ ծագող հարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի է համարում իրերի համար նախատեսված իրավական ռեժիմը: Մինչդեռ գերմանացի գիտնականները¹ գտնում են, որ այն չի կարող համարվել առուծախի պայմանագրի տարատեսակ, քանի որ հնարավոր չէ գնել կամ վաճառել վիճակը, ուժը. գնել կամ վաճառել հնարավոր է միայն առարկաները:

ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքում ևս էներգամատակարարման պայմանագիրը տեղ է գտել առուվաճառքի հետ կապված հարաբերությունները կարգավորող դրույթների ներքո, ինչը քննադատության առարկա է ռուս գիտնականների համար: Որոշ հեղինակները² ընդհանրապես սխալական են համարում էներգամատակարարման պայմանագրի մասին ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի

---

¹ St' u Бернгефт Ф., Колер И., Гражданское право Германии. СПб., 1910, цит. по: Законы гражданские с разъяснениями Правительствующего Сената и комментариями русских юристов / Сост. И.М. Тютрюмов, Кн. 4, М., 2004, էջ 312:

² St' u Шведкова О.В., Энергия как объект договорных отношений: к вопросу о понятия и правовой природе, <http://justicemaker.ru/view-article.php?id=4&art=5620>:

դրույթները գործող ձևակերպմամբ այն հիմնավորմամբ, որ նրանում օգտագործվում է սպառողին էներգիա «մատուցել» և սպառողի կողմից էներգիա «օգտագործել» հասկացությունները, քանի որ սպառողին մատուցվում է էներգակիրը, ոչ թե բուն էներգիան, իսկ վերջինս էլ իր հերթին ոչ թե ուղղակիորեն օգտագործվում է, այլ վերափոխվում է էներգիայի նոր տեսակի, օրինակ՝ ջերմային:

Անկախ այս հարցի վերաբերյալ առկա գիտական տարաձայնություններից՝ անվիճելի է, որ էլեկտրաէներգիայի հետ կապված հարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի իրավական ռեժիմի ընտրության պարագայում այլ ճանապարհ, քան այն առուվաճառքի պայմանագրի նկատմամբ կիրառելի նորմերի կարգավորման տիրույթում դիտարկելն է, ներկայումս չկա: Ավելին՝ այդ մոտեցումից ուղղակիորեն բխում է էներգիան թեկուզ ոչ շոշափելի, բայց այնուամենայնիվ որպես գույք դիտարկելու անհրաժեշտությունը:

Այս համատեքստում ուշադրության է արժանի նաև Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 47-րդ գլուխը, որը վերաբերում է խողովակաշարային տրանսպորտով և էլեկտրահաղորդման գծերով ապրանքների տեղափոխմանը: Այս ձևակերպումից ակնհայտ է, որ էներգիան, ինչպես նաև գազը, սույն օրենսգրքի շրջանակում ընկալվում են որպես ապրանք: Նշված օրենսգրքի 336-րդ հոդվածի համաձայն՝ էլեկտրահաղորդման գծերով տեղափոխվող ապրանքների (սույն գլխում այսուհետ՝ էլեկտրական էներգիա)՝ Մաքսային միության մաքսային տարածք ներմուծումը և այդ տարածքից արտահանումը թույլատրվում են մինչև մաքսային հայտարարագիրը մաքսային մարմին ներկայացնելը:

Հետագա շարադրանքում կարող ենք հանդիպել բացառապես էլեկտրական էներգիա հասկացությանը, ինչը ևս վկայում է այն մասին, որ էլեկտրահաղորդման գծերով տեղափոխվող ապրանք հասկացության ներքո նկատի է առնվում բացառապես էլեկտրական էներգիան:

Սա թերևս իրավունքի միակ աղբյուրն է, որն ինչ-որ կերպ հստակեցնում է, թե ներկայումս օրենսդիրն ու իրավակիրառողն ինչ իրավական ռեժիմի ներքո են դիտարկում էլեկտրաէներգիան: Այս իմաստով այն դիտարկվում է որպես ապրանք, իսկ այն, թե գույքի դասական ընկալման, թե ոչ նյութական կամ անմարմին գույքի հայեցակարգում այն կարելի կլինի դիտարկել, համարվում է հարցի

բացառապես գիտական ասպեկտը:

Մեր կարծիքով, սակայն, այդ հարցի լուծումը, գիտատեսակա-նից բացի, ունի կարևոր գործնական նշանակություն, քանի որ դրա-նով է պայմանավորված սեփականության իրավունքի բովանդա-կության և ծավալի, ինչպես նաև իրավունքների պաշտպանության հետ կապված մի շարք հարցերի պարզաբանումը, որոնք սակայն դուրս են սույն հոդվածի շրջանակից և առանձին ուսումնասիրու-թյան առարկա են:

Կարծում ենք՝ կարելի է պարզապես դիտարկել էներգիա եզ-րույթի փոխարեն էներգետիկ ռեսուրս հասկացության կիրառման նպատակահարմարությունն այն տրամաբանությամբ, որ էներգե-տիկ ռեսուրս հասկացության տակ ընդգրկվում է էներգիայի կրողը, որն օգտագործվում կամ կարող է օգտագործվել տնտեսական կամ այլ գործունեության իրականացման ընթացքում, ինչպես նաև էներ-գիայի տեսակը՝ ատոմային, ջերմային, էլեկտրական և այլն: Էներգե-տիկ ռեսուրս հասկացությունը կարող է օգտագործվել քաղաքա-ցիական օրենսգրքում «res incorporales» իմաստով, այսինքն՝ որպես գույք, որի տակ հասկանում ենք քաղաքացիական իրավունքի այն-պիսի օբյեկտներ, որոնք քաղաքացիական շրջանառությանը մաս-նակցում են իրերի պես, սակայն իրականում այդպիսին չեն: Ընդ որում՝ նման հատուկ ռեժիմ կպահանջվի միայն էներգետիկ ռե-սուրսների մի մասի համար, ինչպիսին է էլեկտրական և ջերմային էներգիան, իսկ գազը, նավթը, ջուրը՝ որպես գույքի ազդեցատային վիճակներ և միաժամանակ էներգակիրներ, իրենց քաղաքացիական շրջանառության տեսանկյունից հատուկ ռեժիմ կարող են չպահան-ջել:

Ամփոփելով՝ ցանկանում ենք ընդգծել, որ մեր կարծիքով, հա-տուկ ցանցի միջոցով էներգամատակարարման հարաբերություն-ներն այնքան ինքնատիպ են, որ ենթակա են ինքնուրույն իրավա-կան կարգավորման:

Նման կարգավորում իրականացնելու հիմքում պետք է դնել էներգիայի այնպիսի առանձնահատկություններ, ինչպիսիք են՝

1. Էներգիան մեզ համար տեսանելի կամ շոշափելի չէ, ինչպես նյութական աշխարհի այլ օբյեկտներ. դրա գոյության մասին հնա-րավոր է համոզվել միայն որոշակի սարքավորումների օգտագործ-ման պարագայում,

2. Էներգիայի արտադրության, փոխադրման և սպառման գործընթացի անընդհատությունը,

3. Էներգիան իր ֆիզիկական հատկանիշների շնորհիվ որոշակի քանակություններով կուտակել և պահպանել, ինչպես այլ սպարանքներ, հնարավոր չէ,

4. Էներգիայի փոխանցումը սպառման համար հնարավոր չէ ապահովել առանց հատուկ տեխնիկական միջոցների օգտագործման,

5. Էներգիան հետ վերադարձնել հնարավոր չէ, քանի որ սպառողին փոխանցվելու պահին իսկ սպառվում կամ օգտագործվում է,

6. Էներգիան սպառելի սպրանք է, իսկ դրա օգտակար հատկություններն իրացվում են միայն սպառման պրոցեսում. ինքը՝ էներգիան, որևէ նյութական օբյեկտի վերափոխվելու ունակություն չունի,

7. որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտի՝ էներգիայի նկատմամբ տիրապետման և տնօրինման իրավագործությունները սահմանափակ են, այն հնարավոր չէ կտակել, ժառանգել, գրավ դնել և այլն:

Այս հատկանիշներից յուրաքանչյուրն ինքնին և բոլորը միասին ապացուցում են այս ոլորտում իրավական բարեփոխումների իրականացման անհրաժեշտությունը, սակայն չպետք է մոռանալ նաև, որ իրավական կարգավորումն ընդհանրապես չպետք է տնտեսական զարգացումից առաջ ընկնի: Այն պետք է հիմնվի արդեն իսկ փորձված և հասկանալի իրավական կատեգորիաների վրա՝ դրանով իսկ օպտիմալացնելով նոր ինստիտուտների տնտեսական զարգացումը:

ЭЛЕКТРОЭНЕРГИЯ КАК ОБЪЕКТ ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА

Сона Теванян

*Ассистент кафедры гражданского права ЕГУ,
кандидат юридических наук*

В работе рассматриваются вопросы о квалификации энергии, в частности электрической энергии, как объекта гражданского права.

Мы рассмотрели разные теоретические подходы, и пришли к выводу, что в доктринальных источниках по этому вопросу пока не сформировано единого мнения.

Однако, принимая во внимание законодательное регулирование данной проблемы в РА, мы смогли прийти к заключению, что, несмотря на необходимость изменений в действующих законах, толкование норм дает возможность квалифицировать договор об энергоснабжении как разновидность договора купли-продажи. На основе этого мы предполагаем, что на данный момент электрическую энергию нужно рассматривать в контексте имущественного права. По нашему мнению, динамичное развитие экономики делает необходимым отдельное законодательное регулирование отношений в области электроэнергетики. Мы предлагаем квалифицировать электрическую энергию как особое состояние вещи, в частности, как бестелесную вещь и обеспечить развитие законодательства в этом направлении.

ELECTRICAL POWER AS AN OBJECT OF CIVIL LAW

Sona Tevanyan

Assistant of the YSU Chair of Civil Law

Candidate of Legal Sciences

In the paper the issues about qualification of energy, in particular electrical energy as an object of civil law. We have examined various theoretical approaches and concluded that there is no common agreement. However, taking into consideration the problem of legal regulation of this issue in RA, we could make a conclusion that regardless the necessary changes to the existing laws, interpretation of norms enables to qualify the contract on energy supply as one of the contracts of purchase and sale. Based on this, we take the view that at the electrical energy should be considered in the context of rights in rem. We believe that dynamic economic development underlines the importance of separate legal regulation in the sphere of electrical energy. It is proposed to qualify electrical energy as a specific state of property, in particular as a

unenviable property to support further legal developments in this direction.

Բանալի բառեր – էներգիա, էլեկտրաէներգիա, ոչ շոշափելի իրեր, էլեկտրամատակարարում, գույքային իրավունք:

Ключевые слова: энергия, электрическая энергия, бестелесные вещи, энергоснабжение, имущественное право.

Key word: energy, electrical energy, unenviable property, energy supply, property right.